

© Norsk Ornitologisk Forening

E-post: nof@birdlife.no

Rapport til: Fylkesmannens miljøvernavdeling i Nordland.

Publikasjonstype: Digitalt dokument (pdf)

Anbefalt referanse: Heggøy, O. & Eggen, M. 2017. Sjøfugltelling i Karlsøyvær naturreservat 2017. NOF-notat 2017-14. 9 s.

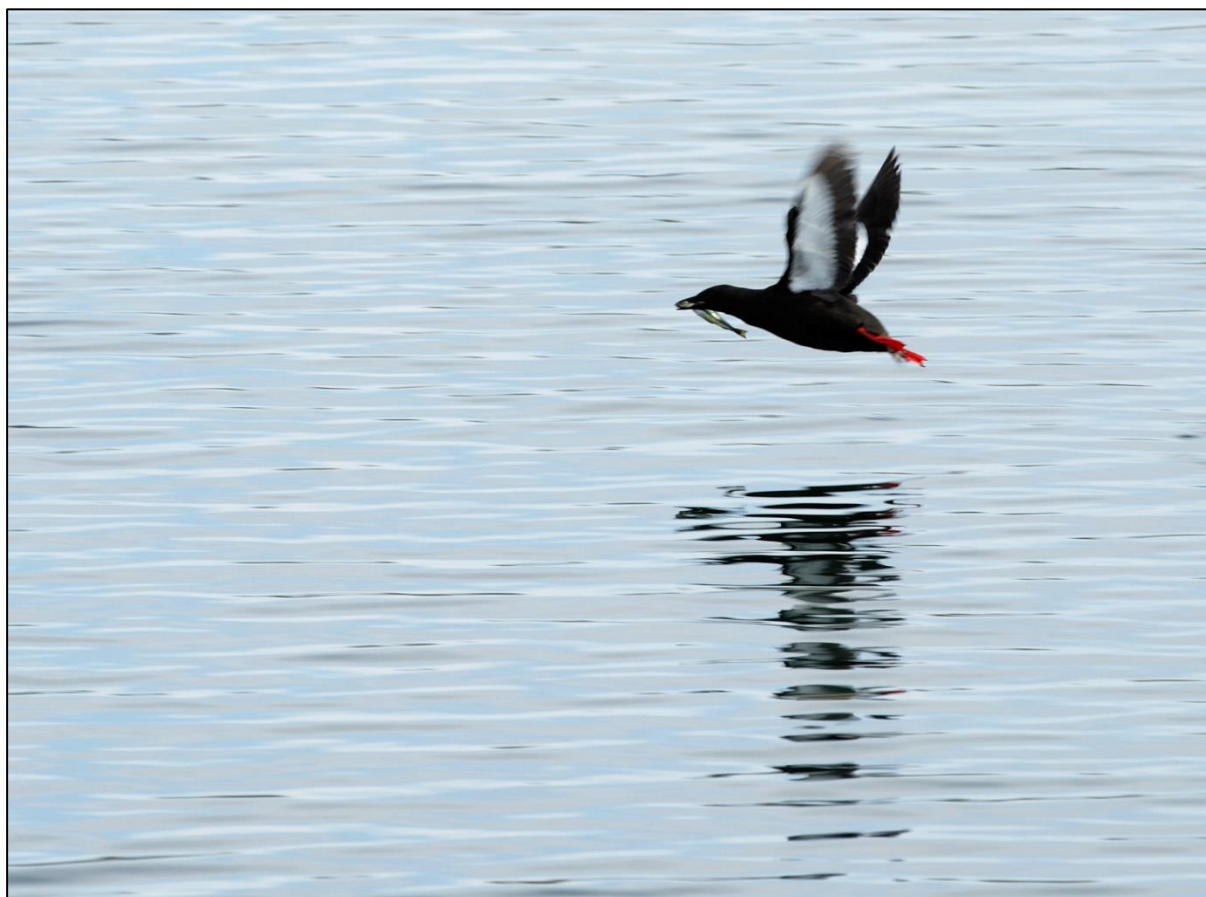
Strektegning © Trond Haugskott

Sammendrag

NOF gjennomførte i mai og juni 2017 tellinger av sjøfugler i Karlsøyvær naturreservat i Bodø kommune i Nordland. Ved begge tellingene ble et relativt lavt antall sjøfugler observert, og det var tilsynelatende få individer som hadde gått til hekking. Verst så det kanskje ut for ærfuglen, hvor ikke en eneste enslig hannfugl ble observert rundt det tidligere så viktige hekkeområde på Karlsøya. Også stormåkene så i stor grad ut til å ha forlatt mye av de sentrale delene av reservatet. Nord i området var tilstanden tilsynelatende noe bedre, med en del hekkende toppskarv, stormåker og terner.

INNHOLD

SAMMENDRAG	1
INNLEDNING	3
METODER	3
RESULTATER	4
TELLING 11. MAI 2017	4
<i>Sone 1</i>	5
<i>Sone 3</i>	5
<i>Sone 4</i>	6
<i>Øvrige områder</i>	6
TELLING 12. JUNI 2017	7
<i>Sone 3</i>	7
<i>Sone 4</i>	7
<i>Øvrige områder</i>	8
DISKUSJON	8
TAKKSIGELSER	9
REFERANSER	9

Teisten hekker med noen få par helt nord i Karlsøyvær naturreservat. Foto: Oddvar Heggøy

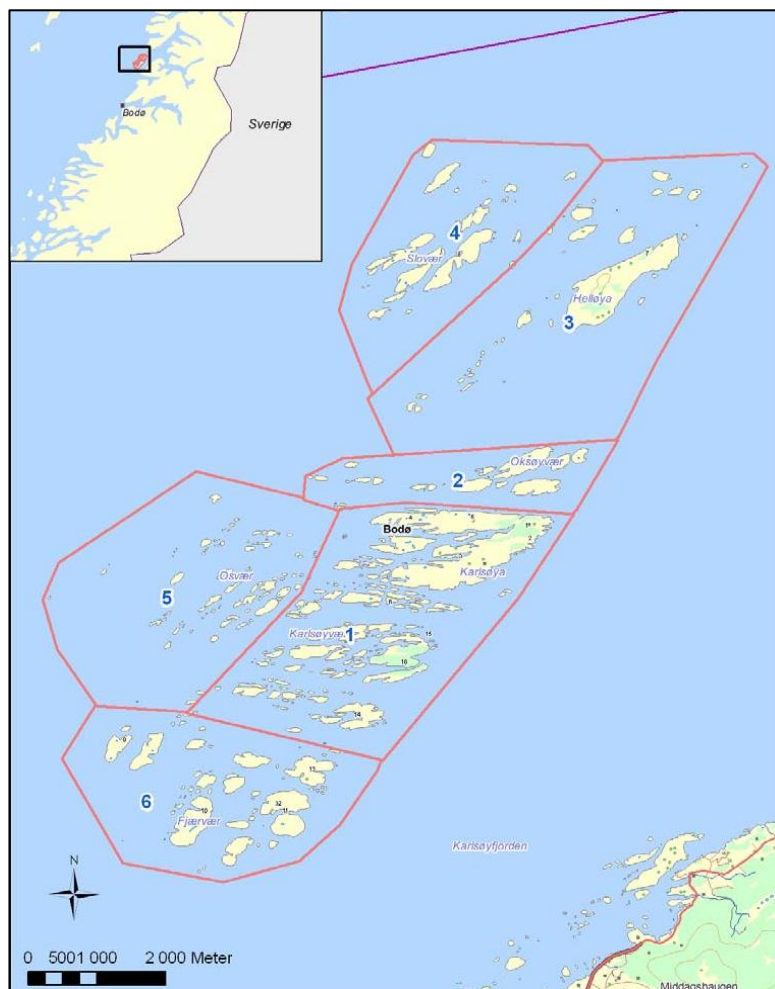
INNLEDNING

Karlsøyvær fuglelivsfredningsområde ble opprettet i 1977, hovedsakelig grunnet områdets betydning som hekkeområde for sjøfugler (Gabrielsen & Ely 2011). Verneforskriften ble endret i 2002, da Karlsøyvær naturreservat ble opprettet. Fuglelivsfredningsområdet dekker et areal på ca. 73 000 daa, hvorav 49 363 daa inngår i naturreservatet (Gabrielsen & Ely 2011).

Særlig de nordøstlige delene av reservatet rundt Slovær er av betydning for hekkende sjøfugler, inkludert toppskarv, stormåker og teist. Historisk var Karlsøyvær et særlig viktig hekkeområde for ærfugl, med de største hekkeforekomstene på sentrale deler av øygruppen (Husdal 2017). Denne arten har imidlertid gått kraftig tilbake i været, og bestanden er nå på et svært lavt nivå (Larsen & Krog 2009). De sentrale delene av Karlsøyvær har også tidligere huset solide hekkebestander av siland og flere vadefugler. Bestemorholmen i nordøstlige deler av været er trukket fram som et tidligere viktig hekkeområde for teist (Husdal 2017). Bestandene av hekkende fugl i Karlsøyvær naturreservat er i senere tid kartlagt av Larsen & Krog (2009). På bakgrunn av de betydelige bestandsnedgangene som ble avdekket, særlig hos ærfugl, har det siden 2011 blitt gjennomført tiltak for å fjerne mink fra øygruppen (Husdal 2017).

METODER

Tellingene tok utgangspunkt i metodikken beskrevet i Follestad & Lorentsen (2011) og Husdal (2017). Soneinndelingen beskrevet av Larsen & Krog (2009) ble benyttet (Figur 1). Det ble fokusert på å få gode tall av artene ærfugl, fiskemåke, gråmåke, svartbak, sildemåke, makrellterne, rødnebbterne og teist. Ved den første tellingen, som ble gjennomført 11. mai 2017, var hovedfokus å få gode tall på antall ærfuglhanner (primært sone 1), og antall tilsynelatende okkuperte reir av artene svartbak og gråmåke (sone 1, 3 og 4). I tillegg ble antall teist ved aktuelle hekkelokaliteter telt opp. Ved den andre tellingen, som ble gjennomført 12. juni 2017, var hovedfokus å få gode tall på antall tilsynelatende okkuperte reir av toppskarv, fiskemåke, sildemåke, makrellterne og rødnebbterne i sone 3 og 4.

Figur 1. Karlsøyvær med inndelingen i delområder beskrevet av Larsen & Krog (2009).

RESULTATER

Telling 11. mai 2017

Tellingene i mai fokuserte på sone 1, 3 og 4, men nesten hele sone 5 og deler av sone 2 ble også telt. Ruten som ble fulgt er illustrert i Figur 2. Fullstendige resultater fra tellingene er oppsummert i tabell 1–12.

Figur 2. Båtruter fulgt under telling av sjøfugler i Karlsøyvær naturreservat i mai og juni 2017.

Sone 1**Tabell 1.** Kartleggingsarter og -enheter observert i sone 1, Karlsøyvær naturreservat 11. mai 2017.

Art	Antall	Enhet	Kommentar
Ærfugl	0	Hanner v. hekkeplass	Ingen ærfugler sett i sone 1
Gråmåke	1	Tilsynelatende okkuperte reir	Søre Dypingsundet
Svartbak	1	Tilsynelatende okkuperte reir	Karlsøya NØ og Nordøya V
Teist	1	Individer ved kolonien	

Tabell 2. Arter og antall observert ved telling av sjøfugler i sone 1, Karlsøyvær naturreservat 11. mai 2017.

Art	Antall	Enhet	Status	Kommentar
Grågås	44	Individer	I hekkeområde	
Siland	10	Individer	I hekkeområde	
Gråhegre	1	Individer	Ukjent	Ufullstendig tall
Havørn	6	Individer	I hekkeområde	4 reir, ufullstendig tall
Tårnfalk	1	Individer	Ukjent	Karlsøya
Tjeld	17	Individer	I hekkeområde	
Heilo	2	Individer	I hekkeområde	Karlsøya, ufullstendig tall
Sandlo	2	Individer	I hekkeområde	Karlsøya, ufullstendig tall
Storspove	4	Individer	I hekkeområde	Karlsøya, 2 varslende par, ufullstendig tall
Småspove	1	Individer	I hekkeområde	Karlsøya, ufullstendig tall
Enkeltbekkasin	2	Individer	I hekkeområde	Karlsøya, ufullstendig tall
Fiskemåke	14	Individer	I hekkeområde	
Gråmåke	8	Individer	I hekkeområde	
Svartbak	7	Individer	I hekkeområde	
Sildemåke	1	Individer	Ukjent	Nordre Dypingsundet
Låvesvale	1	Individer	Ukjent	
Heipiplerke	5	Individer	I hekkeområde	Ufullstendig tall
Linerle	1	Individer	I hekkeområde	Ufullstendig tall
Steinskvett	1	Individer	I hekkeområde	
Ravn	1	Individer	I hekkeområde	
Kråke	16	Individer	I hekkeområde	
Bergirisk	3	Individer	I hekkeområde	Ufullstendig tall

Sone 3**Tabell 3.** Kartleggingsarter og -enheter observert i sone 3, Karlsøyvær naturreservat 11. mai 2017.

Art	Antall	Enhet	Kommentar
Ærfugl	0	Hanner v. hekkeplass	Kun blandingsflokker (M + F + imm.)
Gråmåke	32	Tilsynelatende okkuperte reir	Hovedsakelig Seiskjæran og Utrorholmen
Svartbak	17	Tilsynelatende okkuperte reir	I hovedsak Sei-/Småskjæran & Bestemorholmen
Teist	0	Individer ved kolonien	

Tabell 4. Arter og antall observert ved telling av sjøfugler i sone 3, Karlsøyvær naturreservat 11. mai 2017.

Art	Antall	Enhet	Status	Kommentar
Grågås	4	Individer	I hekkeområde	1 rugende (Seiskjæran)
Ærfugl	21	Individer	I hekkeområde	3 par + flokk på 15 (begge kjønn)
Siland	1	Par	I hekkeområde	
Storskarv	1	Individer	Ukjent	

Toppskarv	11	Individer	I hekkeområde	Hovedsakelig på Svartskjæret
Havørn	1	Individer	I hekkeområde	
Tjeld	2	Individer	I hekkeområde	
Fiskemåke	3	Individer	I hekkeområde	
Gråmåke	2	Individer	I hekkeområde	I tillegg til rugende individer
Svartbak	19	Individer	I hekkeområde	I tillegg til rugende individer

Sone 4

Tabell 5. Kartleggingsarter og -enheter observert i sone 4, Karlsøyvær naturreservat 11. mai 2017.

Art	Antall	Enhet	Kommentar
Ærfugl	0	Hanner v. hekkeplass	Kun blandingsflokker (M + F + imm.)
Gråmåke	17	Tilsynelatende okkuperte reir	Hovedsakelig Ytre Råholmen/vest for Kløftskjæret
Svartbak	34	Tilsynelatende okkuperte reir	Ytre Råholmen
Teist	32	Individer ved kolonien	Flest ved Hella/Råholmane

Tabell 6. Arter og antall observert ved telling av sjøfugler i sone 4, Karlsøyvær naturreservat 11. mai 2017.

Art	Antall	Enhet	Status	Kommentar
Grågås	7	Individer	I hekkeområde	
Ærfugl	196	Individer	I hekkeområde	107 M + 87 F + 1 par, de fleste ved Ytre Råholmen
Havelle	8	Individer	Rastende/trekk	Ved Ytre Råholmen
Siland	3	Individer	I hekkeområde	
Storskarv	6	Individer	Ikke hekkende	Imm.
Toppskarv	26	Individer	I hekkeområde	
Fjellvåk	1	Individer	På trekk	Trakk mot NØ over fjorden
Tjeld	2	Individer	I hekkeområde	
Fiskemåke	6	Individer	I hekkeområde	
Gråmåke	34	Individer	I hekkeområde	
Svartbak	13	Individer	I hekkeområde	

Øvrige områder

Tabell 7. Arter og antall observert ved telling av sjøfugler i sone 5, Karlsøyvær naturreservat 11. mai 2017.

Art	Antall	Enhet	Status	Kommentar
Grågås	3	Individer	I hekkeområde	Sone 5
Ærfugl	1	Par	I hekkeområde	Sone 5
Siland	23	Individer	I hekkeområde	Sone 5
Smålom	7	Individer	Rastende/trekk	Sone 5, 4 s.st. og 3 ptN
Storskarv	1	Individer	Ukjent	Sone 5
Havørn	2	Individer	I hekkeområde	Sone 5
Tjeld	5	Individer	I hekkeområde	Sone 5
Heilo	1	Individer	Rastende/trekk	Sone 5
Storspove	1	Individer	Rastende/trekk	Sone 5
Fiskemåke	1	Par	I hekkeområde	Sone 5
Gråmåke	12	Individer	I hekkeområde	Sone 5, 1 rugende (v. Bjørnholmen)
Svartbak	15	Individer	I hekkeområde	Sone 5, 1 rugende (Flatskjær)
Teist	1	Individer	I hekkeområde	Sone 5 (ved Trollholman)

Telling 12. juni 2017

Tellingen i juni fokuserte på sone 3 og 4, men deler av sone 1 og 2 ble også besøkt.

Sone 3**Tabell 8.** Kartleggingsarter og -enheter observert i sone 3, Karlsøyvær naturreservat 12. juni 2017.

Art	Antall	Enhet	Kommentar
Toppskarv	0	Tilsynelatende okkuperte reir	Kun et enkeltindivid (Utrorholmen)
Fiskemåke	2	Tilsynelatende okkuperte reir	Steinsholman
Sildemåke	0	Tilsynelatende okkuperte reir	Kun et enkeltindivid (Steinsholman)
Makrellterne	3	Tilsynelatende okkuperte reir	Steinsholman
Rødnebbterne	0	Tilsynelatende okkuperte reir	Mulig hekking Steinsholman og Bestemorholmen

Tabell 9. Arter og antall observert ved telling av sjøfugler i sone 3, Karlsøyvær naturreservat 12. juni 2017.

Art	Antall	Enhet	Status	Kommentar
Grågås	6	Individer	I hekkeområde	
Ærfugl	8	Individer	I hekkeområde	1 par og 1 ad. M + 1 2k M + 4 F
Siland	3	Individer	I hekkeområde	
Toppskarv	1	Individer	I hekkeområde	Utrorholmen
Tjeld	12	Individer	I hekkeområde	
Fiskemåke	30	Individer	I hekkeområde	18 ad. + 12 2k, flest v. Steinsholman/Helløyskjer
Sildemåke	1	Individer	I hekkeområde	Ad. (Steinsholman)
Gråmåke	64	Individer	I hekkeområde	61 ad. + 3 imm.
Svartbak	59	Individer	I hekkeområde	Ad.
Makrellterne	15	Individer	I hekkeområde	Steinsholman og Seiskjæran
Rødnebbterne	6	Individer	I hekkeområde	Steinsholman og Bestemorholmen
Teist	2	Individer	I hekkeområde	Steinsholman og Utrorholmen
Kråke	2	Individer	Ukjent	

Sone 4**Tabell 10.** Kartleggingsarter og -enheter observert i sone 4, Karlsøyvær naturreservat 12. juni 2017.

Art	Antall	Enhet	Kommentar
Toppskarv	6	Tilsynelatende okkuperte reir	Rugende på Råholmen
Fiskemåke	0	Tilsynelatende okkuperte reir	
Sildemåke	0	Tilsynelatende okkuperte reir	
Makrellterne	0	Tilsynelatende okkuperte reir	En del terner sett på Råholman
Rødnebbterne	0	Tilsynelatende okkuperte reir	En del terner sett på Råholman

Tabell 11. Arter og antall observert ved telling av sjøfugler i sone 4, Karlsøyvær naturreservat 12. juni 2017.

Art	Antall	Enhet	Status	Kommentar
Ærfugl	4	Individer	I hekkeområde	
Havelle	1	Individer	Oversomrende	F
Siland	2	Individer	I hekkeområde	
Laksand	1	Individer	Oversomrende	
Smålom	1	Individer	Ukjent	
Storskarv	2	Individer	Ikke hekkende	2k fugler
Toppskarv	13	Individer	I hekkeområde	11 ad. og 2 2k på Råholman (i tillegg til rugende)

Havørn	1	Individer	I hekkeområde	
Tjeld	7	Individer	I hekkeområde	
Fiskemåke	7	Individer	I hekkeområde	
Gråmåke	26	Individer	I hekkeområde	
Svartbak	41	Individer	I hekkeområde	
Makrellterne	13	Individer	I hekkeområde	Indre og Ytre Råholmen
Rødnebbterne	1	Individer	I hekkeområde	Indre og Ytre Råholmen
Teist	14	Individer	I hekkeområde	
Kråke	3	Individer	Ukjent	

Øvrige områder

Tabell 12. Arter og antall observert ved telling av sjøfugler i deler av sone 1 og 2, Karlsøyvær naturreservat 12. juni 2017.

Art	Antall	Enhet	Status	Kommentar
Laksand	1	Par	Oversomrende	Sone 1, Karlsøya nord
Smålom	4	Individer	Ukjent	Sone 2, Kvitholman
Havørn	1	Individer	I hekkeområde	Sone 1, Karlsøya nord, ved antatt bebodd reir
Tjeld	2	Individer	I hekkeområde	Sone 1, Karlsøya nord
Tjeld	2	Individer	I hekkeområde	Sone 2, Kvitholman
Fiskemåke	1	Individer	I hekkeområde	Sone 1, Karlsøya nord
Fiskemåke	4	Individer	I hekkeområde	Sone 2, Kvitholman
Gråmåke	2	Individer	I hekkeområde	Sone 1, Karlsøya nord
Gråmåke	9	Individer	I hekkeområde	Sone 2, Kvitholman, 6 ad + 3 pulli (1 kull)
Svartbak	2	Individer	I hekkeområde	Sone 1, Karlsøya nord
Svartbak	13	Individer	I hekkeområde	Sone 2, Kvitholman
Kråke	2	Individer	I hekkeområde	Sone 2, Kvitholman

DISKUSJON

Tellingene i Karlsøyvær naturreservat våren og forsommeren 2017 viser at nedgangen for ærfugl i området fortsetter. Rundt sentrale deler av Karlsøyvær (sone 1), som tidligere var et spesielt godt hekkeområde for arten, ble ikke en eneste ærfugl observert i mai. Imidlertid ble relativt store ærfuglflokker observert helt nord i reservatet. Dette var blandingsflokker med både hanner og hunner, og dreide seg etter alt å dømme ikke om lokale hekkefugler. Det ble heller ikke observert ærfugler med unger ved tellingen i juni.

Sammenlignet med resultatene fra tellingene som ble gjennomført i reservatet i 2009 ser det ut til at nesten samtlige sjøfuglarter forekom i lavere antall i 2017. Særlig svartbak, men også gråmåke, ble funnet hekkende i betydelig lavere antall. Situasjonen synes å være verst i sentrale deler av Karlsøyvær, der kun noen veldig få hekkende stormåker ble funnet hekkende i mai. I sone 3 var imidlertid antallet hekkende gråmåker betydelig høyere enn i 2009, men med lavere antall i de andre delområdene ser likevel arten ut til å ha gått tilbake samlet sett.

Også toppskarv ble funnet i lavere antall i 2017 enn i 2009, mens antallet teist var omtrent på samme nivå (hovedsakelig i sone 4). For fiskemåke var antallet omtrent på nivå med, eller kanskje litt høyere enn, tallene fra 2009, selv om få rugende individer ble observert. Også antallene av makrell- og rødnebbterne var noe høyere ved tellingen i 2017 enn de var i 2009 (Larsen og Krog 2009).

TAKKSIGELSER

Økonomisk støtte til tellingene ble bevilget av miljøvernavdelingen ved Fylkesmannen i Nordland. Vi takker Trygve Pedersen for velvillig hjelp med båttransport ut til været.

REFERANSER

Follestad, A. & Lorentsen, S-H. 2011. Takseringsmanual for måker, terner, skarv, teist, ærfugl og grågås. NINA Rapport 716. 28 s.

Gabrielsen, I. & Ely, H. 2011. Forvaltningsplan for Karlsøyvær naturreservat. Bodø kommune, Nordland. Fylkesmannen i Nordland Rapport nr. 2011-6. 32 s. + vedlegg.

Husdal, M. 2017. Overvåking av sjøfugl i utvalgte verneområder i Nordland. Notat fra Fylkesmannen i Nordland. 10 s.

Larsen, B.H. & Krog, O.M.W. 2009. Karlsøyvær naturreservat i Bodø kommune. Naturtyper, fugl og sjøpattedyr. Miljøfaglig Utredning Rapport 2009:37. 68 s.